

Veterinærinstituttet
Norwegian Veterinary Institute

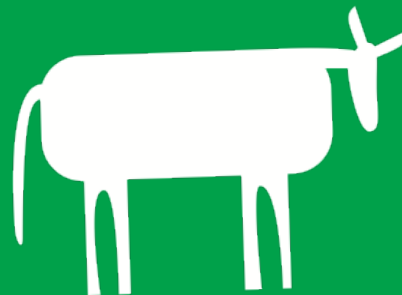
Landdyrhelse i Norge

- har vi god og fremtidsrettet beredskap?

Beredskapskurs 29.9.2021

Nasjonalt kompetansesenter produksjonsdyr

Merete Hofshagen
Avdelingsdirektør dyrehelse, dyrevelferd og mattrygghet

Agenda

- Om status for norsk dyrehelse
- Om beredskap generelt
- Om nasjonal beredskap
 - Spesielt om Veterinærinstituttets rolle og oppgaver
- Covid19

STATUS NORSK DYREHELSE

Hva står på spill?

Storfe

	Norge	Sverige	Danmark	Nederland	England	Frankrike
Tuberkulose						
Paratub.						
BVD						
IBR/IPV						
<i>Salmonella</i>						
<i>Mycoplasma bovis</i>						

OIE-WAHIS, EU ADNS

Småfe

	Norge	Sverige	Danmark	Nederland	England	Frankrike
Klassisk skrapesjuka						
Paratub.						
Mædi/CAE						
Fotråte						
Border disease						
Q-feber						

Svin

	Norge	Sverige	Danmark	Nederland	England	Frankrike
Afrikansk svinepest						
Klassisk svinepest						
PRRS						
Pseudorabies						
Influenza A	H1N1 pdm09					
<i>Mycoplasma hyopneumoniae</i>						

Fjørfe

	Norge	Sverige	Danmark	Nederland	England	Frankrike
Aviær influensa (HP)						
Aviær influensa (LP)						
Newcastlesjuke			X	X	X	X
Infeksiøs laryngotrakeitt						
Infeksiøs bronkitt		X	X	X	X	X
<i>Salmonella</i>						

OIE-WAHIS, EU ADNS, EFSA

X = vaksinerer

Årsaker til vår status?

Dr. med. Ole Olsen
Malm
(1854-1917)

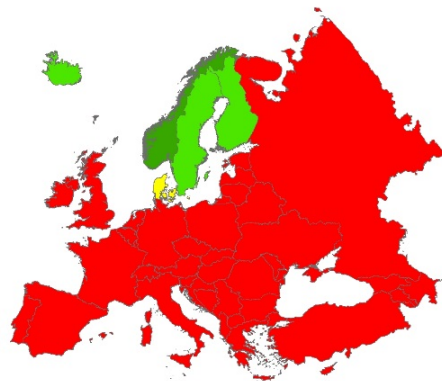
Lokalisering - langt mot nord, omgitt av hav og gode naboer

Små produksjonsenheter

Begrenset import av levende dyr/dyreprodukter

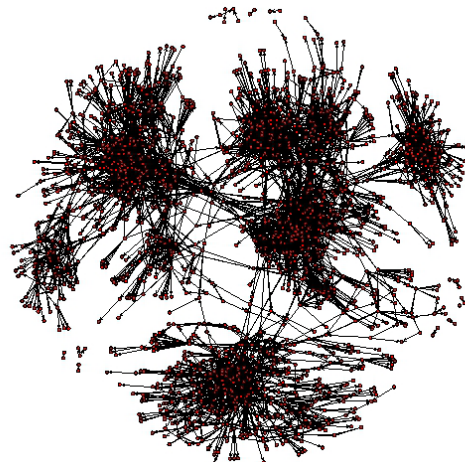
Relativ begrenset nasjonal handel med dyr

Godt organisert husdyrnæring og veterinærvesen

Risikofaktorer for introduksjon av sykdommer

- Levende dyr
 - Fotrâte
 - *Salmonella* hos hest
- Mennesker
 - MRSA hos gris
 - Pandemisk influensa hos svin 2009
 - Covid-19 mink
- Jordbruksutstyr
- Luftbåren smitte
 - Blåtunge 2009
 - PRCV 2018?

BEREDSKAP

Beredskap - hva er det?

- Beredskap er det å være forberedt til innsats for å møte uventede kritiske situasjoner.

Kilde: snl

God beredskap

Overvåkingsprogrammer

Her finner du både aktive og tidligere overvåkingsprogrammer. Rapport for 2020 er tilgjengelig der programmet er merket med *, i tillegg til rapportene i hver enkelt overvåkingsprogram, er det også laget en oppsummering av overvåkingsrapporter.

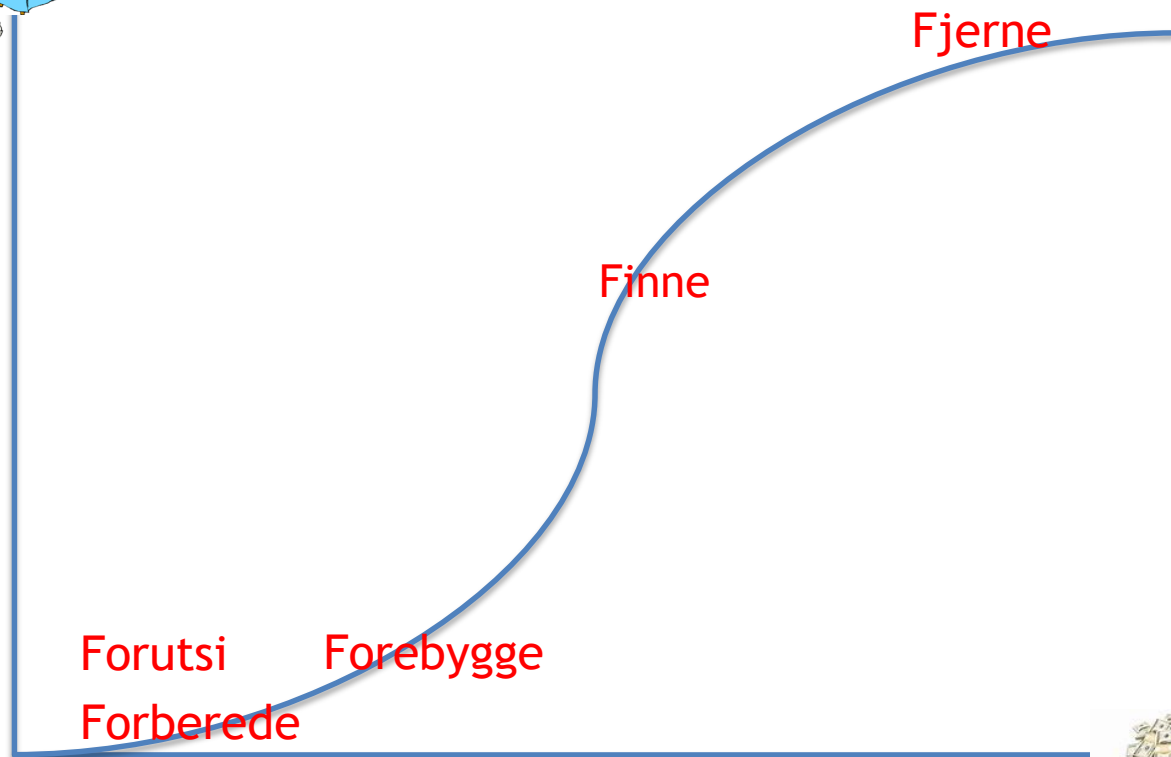
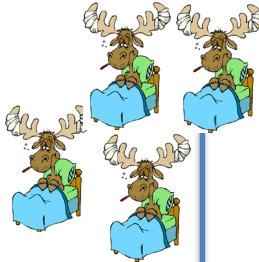
[2019* Norsk oppsummering](#) | [Engelsk summary](#)
[2018* Norsk oppsummering](#) | [Engelsk summary](#)
[2017* Norsk oppsummering](#) | [Engelsk summary](#)
[2016* Norsk oppsummering](#) | [Engelsk summary](#)
[2015* Norsk oppsummering](#) | [Engelsk summary](#)

- Forutsi
- Forberede
- Forebygge
- Finne
- Fjerne

bioterrorismen (NORM-VET)
er influensa hos fjerfe
er influensa hos villgj
viral nyresjuka hos fisk *
unge hos storfe, sau og geit
n virusdødt (BVD) hos storfe
alla hos sau og geit *
alla hos storfe
hos storfe
spilobacter hos fjerfe - overvåking *

+ Hygiene i organisk gjødsel (201
+ ISK og IPV hos storfe
+ IT og ART hos fjerfe
+ Importerte hunder (2017-2018)
+ Infeksjons laseanemi (ILA) *
+ Korflegging av ILAV HPRD i sette
+ Kreppespest *
+ Lokalitet resistens *
+ MRSA hos svin *
+ Mykotoksiner i mat (2011, 2016-

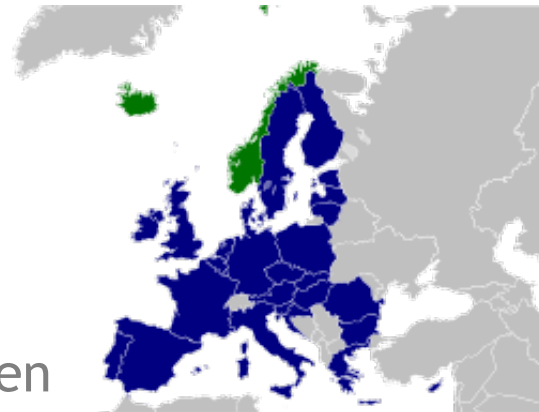

NORSK BEREDSKAP

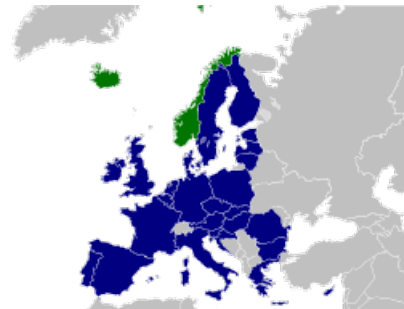

EØS avtalen

- Dyrehelse, landdyr og fisk er en del av EØS avtalen
- Den nye dyrehelseloven blir en del av avtalen i 2021
- Ny dyrehelselov skal implementeres i norsk rett
 - Beholder regelverk: TSE, Antibiotikaresistens og biproduktområdet

Nasjonal strategi for landdyrhelse (forankret i LMD)

- Fristatus
- Utryddelsesprogram
- Isolatpraksis
- Listeføring
- OK-program – påvisning og dokumentasjon
- Kompetanse

Systemer og samhandling

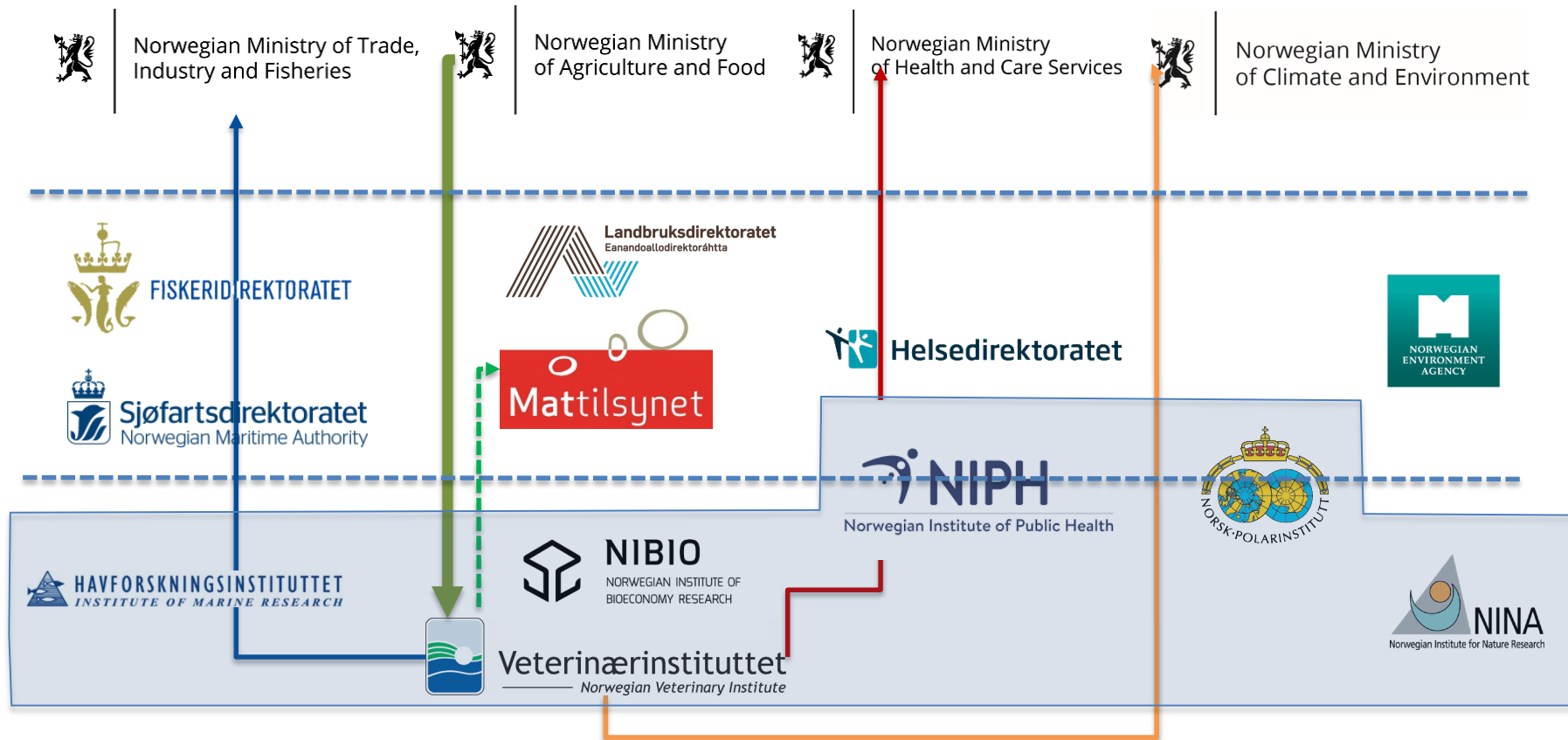
- Beredskapsevnen avhenger av kompetanse og samhandling
 - Husdyrbrukere, PP vet, Mattilsynet, næringen (transport), miljøaktører, Veterinærinstituttet og Mattilsynet
 - NB! Krever øvelse med fokus på forbedring
- Overvåking (aktiv og eller passiv - risikobasert)
- Databasert overvåking og risikovurdering
- MatCIM, VetCIM
- Rask innhenting av detaljert informasjon ved utbrudd (Trine)

Konklusjon

- Vi må
 - tenke forebyggende
 - utnytte handlingsrommet
 - bygge videre på samhandlingstradisjon
 - bygge kompetanse
 - utnytte tilgjengelige data

VETERINÆRINSTITUTTETS ROLLE

Matforvaltningen i Norge

Etablert for én helse

- 1891 Veterinærinstituttet opprettes som det første i Norden
- 1914 Veterinærinstituttet flyttes til Adamstua
- 1953 Brucellose (smittsom kalvekasting) er nær utryddet i Norge
- 1970 Starter arbeid med fiskesykdommer
- 1991 Regionale laboratorier inkluderes
- 2015 Akvatisk biosikkerhet og AMR er nye satsinger
- 2016 CWD påvist for første gang i Norge
- 2018 Kontoret i Bergen flytter til Marineholmen
- 2020 Kontoret i Tromsø flytter til NIBIO på Holt
- 2021 Hovedkontoret flytter til Ås

Veterinær- instituttets samfunns- oppdrag

God helse hos dyr, fisk og mennesker

Kunnskapsbasert forvaltning

Indikatorer:

1. Aktiviteter rettet mot forvaltningen.
2. Brukerundersøkelse hos sentrale brukere i forvaltningen.

God beredskap

Indikatorer:

1. Vurdering av beredskapsevne og håndtering av sykdomsutbrudd.
2. Vurdering av kvalitet og relevans, samt ressursbruk på overvåkingsprogrammer.

Konkurranskraftige bionæringer

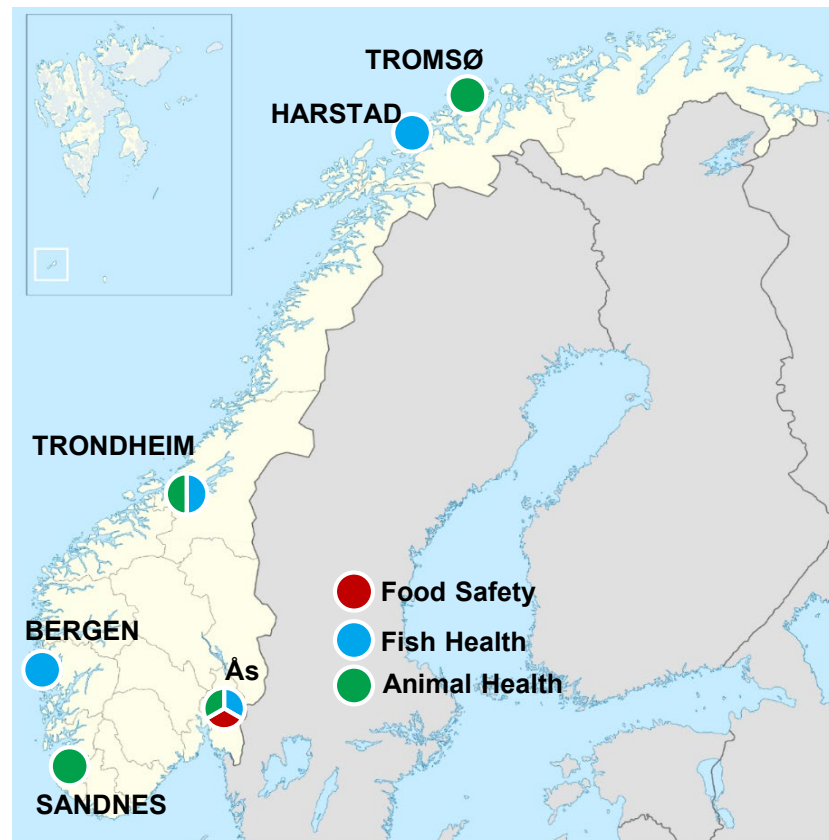
Indikatorer:

1. Volum oppdragsprosjekter fordelt på næringer og tema.
2. Aktiviteter rettet mot næringslivet.
3. Arbeid med ikke meldepliktige sykdommer.
4. Informasjon og tilbakemeldinger fra VIs brukere i bionæringene.

Indikatorer for alle målene:

1. Status for og endring i forekomst av relevante sykdommer
2. Egenvurdering av kvalitet og relevans av instituttets forskning og kunnskapsproduksjon

Veterinærinstituttet
har et nasjonalt
ansvar og
lokalisering

Oppgaver innen beredskap

- Forutsi, forebygge, være forberedt
 - Scanne omverdenen
 - Analysere data
 - Oppdaterte, raske, sikre metoder
- Akuttberedskap
 - Finne sykdomsårsak - diagnostikk
 - Gi råd
 - Vurdere smitterisiko
 - Prøvetaking
 - Mulige tiltak - bekjempelse
 - Gi oversikt - kart, lister

+

-

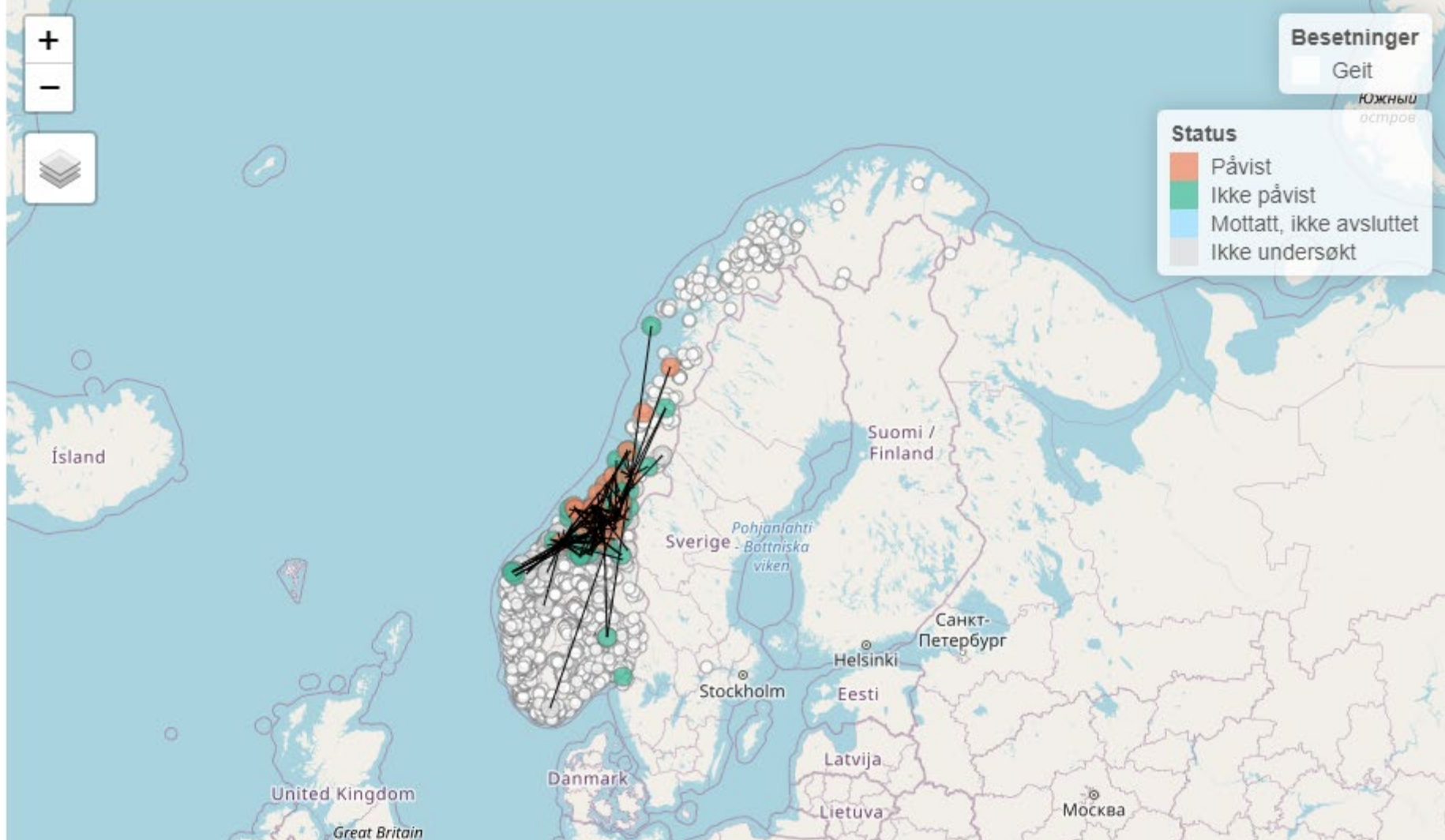
Besetninger

Geit

Южный
остров

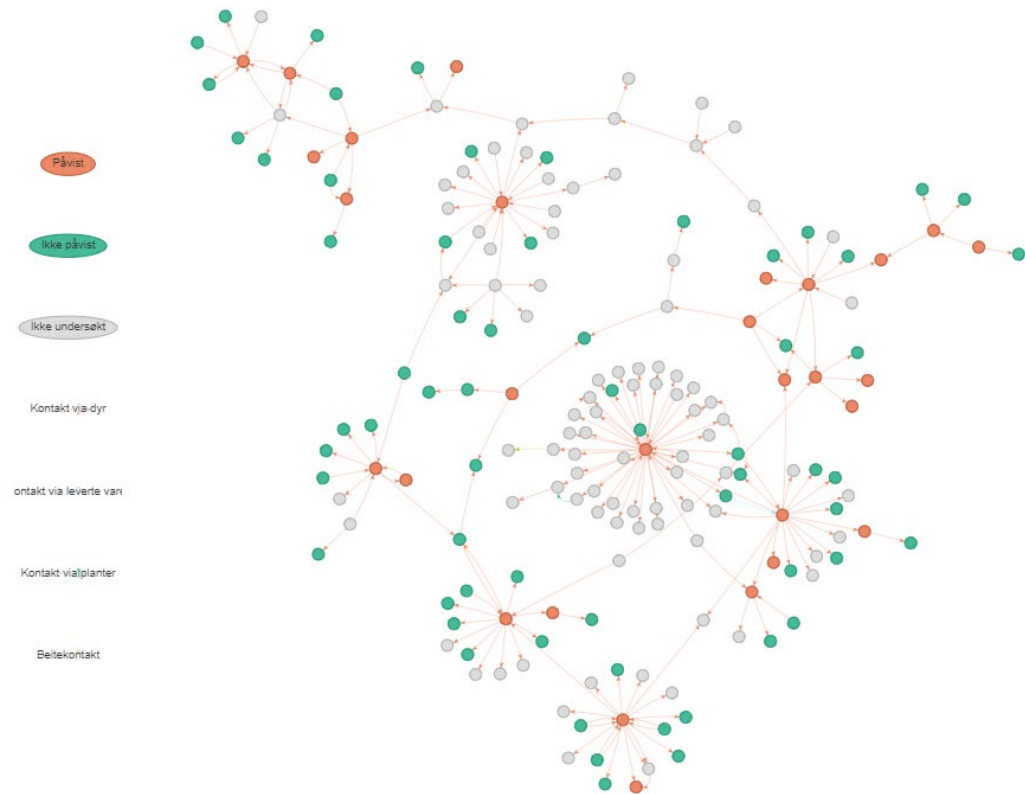
Status

- Påvist
- Ikke påvist
- Mottatt, ikke avsluttet
- Ikke undersøkt

Kontaktnettverk

Figur 1

Intern organisering

- Varsling utenfra
 - Telefon, epost
- Intern varsling i linjen
 - Telefon/direkte kontakt
 - Epost-grupper
 - Landdyr-mat
 - Akva
- Varsling ut - til Mattilsynet (FHI)
 - Landdyr-mat
 - Akva

Ekstern varslings - Avtale med Mattilsynet - Vedlegg 2

I følge [Matloven](#) § 6 skal **Mattilsynet varsles umiddelbart** ved **grunn til mistanke** om smittsom dyresykdom som kan gi vesentlige samfunnsmessige konsekvenser.

Dette vedlegget gjelder spesielt for Veterinærinstituttets varslingsplikt for:

- [A- og B-sykdommer hos landdyr](#) samt andre sykdommer i samme forskrift (§4, 2. ledd)
- [Liste 1, 2 og 3 sykdommer](#) (akvatiske dyr).
- Zoonoser; de som omfattes av første punkt over samt andre helt spesielle zoonoser.

Varslene fra Veterinærinstituttet skal ha som heading:

Varsel om mistanke/påvisning/avkreftelse av diagnose hos art i fylke

Varslene skal inneholde opplysninger om rekvirent, besetning/lokalitet/område, mottatt dato, (evt. dyrets ID, art, kjønn og alder hvis relevant), og resultat (inkl. metode, vev).

Se nærmere beskrivelse av hvem som skal varsles i tabellene på side 2 i dette vedlegget.

Epostlistene det skal varsles til er angitt på side 3 i dette vedlegget.

Hvis Mattilsynet mistenker sykdom eller får melding om påvisning fra andre aktører skal Veterinærinstituttet varsles:

Epost beredskap@vetinst.no. Telefon i helt spesielle tilfeller (**ringeliste**):

Landdyr / mat

Type sykdom/agens	Mistanke	Påvisning	Avkreftelse
• A • «Sjeldne» B • «Sjeldne» C • Andre viktige zoonoser NB! HPAI villfugl og Ps. ovis på andre dyr enn sau: varsles som «Andre B»	Telefon • Arbeidstid: Anne Marie Jahr (99 27 57 72) • Utenfor arbeidstid: 99 11 80 00 Epost til «Hovedliste» • Zoonoser også til utbrudd@fhi.no NB! Mistanke meldes også dersom Mattilsynet er prøveinnsender eller mistanke-melder (via beredskap@vetinst.no, telefon/annen kontakt) – <u>unntatt</u> når Hovedkontoret eller hendelser@mattilsynet.no allerede er involvert i varselet. NB! Avkreftelse MILTBRENN sendes også til liste «Miltbrann-tillegg»		
• «Vanlige» B • «Vanlige» zoonoser • PRCV utenfor Rogaland/Agder • LA-MRSA og evt. andre resistensformer klassifisert som B-sykdom	Ingen varslings	Epost til «Hovedliste» • Zoonoser også til utbrudd@fhi.no	NB! For <u>produksjonsdyr</u>: Epost til «Hovedliste» (ellers ingen varslings ved avkreftelse)
• CWD	Telefon til én av personene på «CWD-liste» Epost til «CWD-liste»		
• Miltbrann kontrollprøve	Ingen varslings	Epost til berørt avdeling	
• Alle meldepliktige	Gjentatte funn av allerede varslet sykdom/agens i samme besetning: Epost til berørt avdeling		

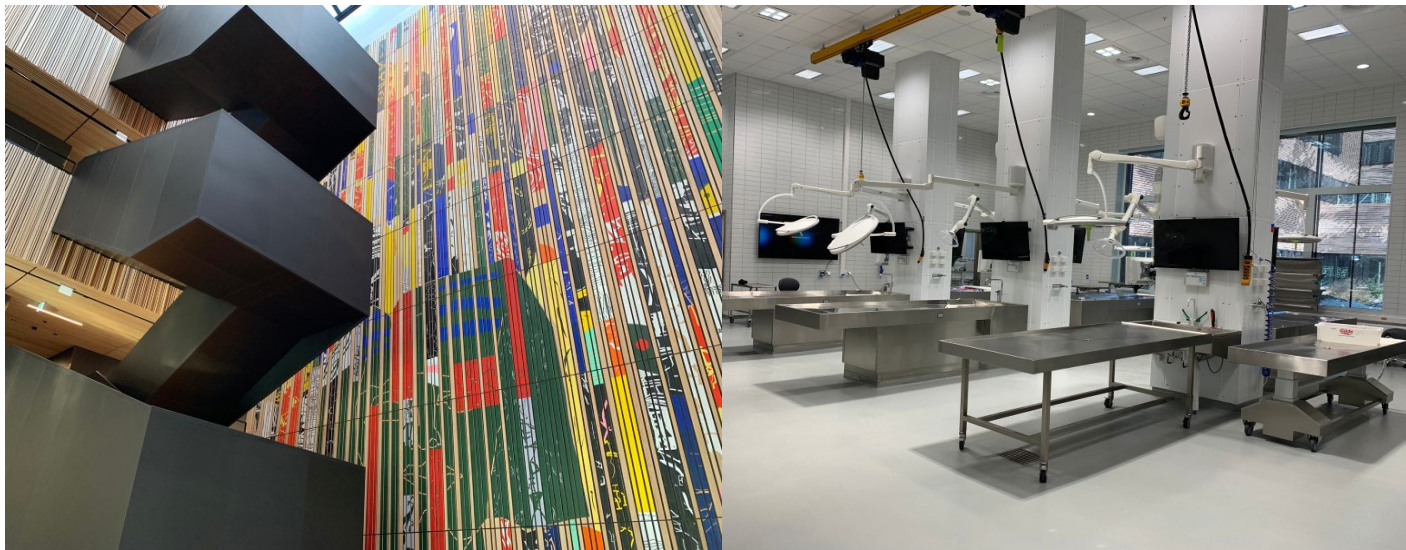
Diagnostiske tester er hverken 100% sensitive eller spesifikke

- Valg avhengig av hensikt, krav, mulige tester, forekomst, type sykdom og økonomi
- Norge kan ha utfordringer med lav forekomst (populasjon og innen besetninger) og små besetninger
- Kan kombinere flere tester
 - Parallell-testing
 - Serietesting
 - Gjentatt testing

Covid19 - hva gjøres nå

- 6 (7) mink-besetninger i Norge
 - Overvåking siden november 20
 - Spørreundersøkelse (dødelighet, symptomer, kontakter)
 - Prøvetaking - 257 prøver så langt
- Planer/ønsker om prøvetaking vilt
 - Mårddyr, kattedyr, hjortevilt

Spørsmål?

*Faglig ambisiøs, fremtidsrettet og
samspillende - for Én helse!*

Veterinærinstituttet
— *Norwegian Veterinary Institute*

www.vetinst.no